

POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **R.W.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 24 marca 2026 r.,
skargi obrońcy oskarżonego
na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 30 października 2025 r., sygn. akt IV Ka 878/25
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej
z dnia 20 maja 2025 r., sygn. akt II K 169/24
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić skargę;
2. kosztami postępowania skargowego obciążyć oskarżonego **R.W.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej wyrokiem z dnia 20 maja 2025 r., sygn. akt II K 169/24 uniewinnił R.W. od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 286 § 1 k.k.

Powyższe orzeczenie zostało zaskarżone apelacją wywiedzioną przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, który podniósł zarzuty obrazy przepisów prawa materialnego (art. 286 § 1 k.k.) i procesowego (art. 7 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k.) oraz błędów w ustaleniach faktycznych. Po rozpoznaniu tego środka odwoławczego, Sąd Okręgowy w Poznaniu, wyrokiem z dnia 30 października 2025 r., sygn. akt IV Ka 878/25, uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Środzie Wielkopolskiej do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości i zarzucając *„mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia rażące naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie: art. 437 § 2 k.p.k. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na uchyleniu w całości wyroku wydanego przez Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej”*. W konsekwencji obrońca oskarżonego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Środzie Wielkopolskiej do ponownego rozpoznania.

Pisemne odpowiedzi na skargę złożone zostały zarówno przez prokuratora jak i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, w których wnieśli oni o jej oddalenie. Nadto pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wystąpił o zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu skargowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona w niniejszej sprawie skarga na wyrok sądu odwoławczego nie jest zasadna, co implikowało jej oddalenie na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

W pierwszej kolejności przypomnieć należy, że zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ograniczony jest wyłącznie do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, nr 3, poz. 23). Natomiast niedopuszczalne jest, aby Sąd Najwyższy w trybie art. 539a k.p.k. badał

merytorycznie prawidłowość przeprowadzonej kontroli odwoławczej w aspekcie uchybień podniesionych w apelacji, jak również zasadność uchybień stwierdzonych przez sąd drugiej instancji (zob. postanowienie SN z dnia 25 sierpnia 2023 r., II KS 28/23 i przywołane tam judykaty). Analiza treści podniesionego zarzutu, jak i uzasadnienia skargi wskazują, że jej autor kwestionuje możliwość poczynienia ustaleń co do zamiaru oskarżonego w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy. Podważa tym samym merytoryczną ocenę orzeczenia sądu *ad quem*, co w zasadzie przesądza o niezasadności wywiedzionej skargi. Celem tej instytucji nie jest bowiem „*dublowanie*” przeprowadzonej już kontroli instancyjnej, a wyeliminowanie bezpodstawnego wydawania przez sądy odwoławcze wyroków kasatoryjnych w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie *in meriti* mogło zapaść w drugiej instancji.

Zauważyć należy, że sąd *ad quem* jako powód wydania wyroku kasatoryjnego wskazał zakaz *ne peius* określony w art. 454 § 1 k.p.k., który stanowi, że sąd odwoławczy nie może skazać oskarżonego, który został uniewinniony w pierwszej instancji lub co do którego w pierwszej instancji umorzono postępowanie (punkt 5.3.1.4.1. formularza UK2). W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że wskazany zakaz, m.in. do którego odwołuje art. 437 § 2 k.p.k., aktualizuje się dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w powyższym przepisie (*vide* uchwała SN z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, OSNK 2018/11, poz. 73). Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozostawia jednak wątpliwości, że sąd *ad quem* nie uznał możliwości skazania przy ponownym rozpoznaniu sprawy wyłącznie za hipotetyczną. Doszedł bowiem do przekonania, że „*przeprowadzona kontrola odwoławcza pozwala na kategoryczne przypisanie oskarżonemu odpowiedzialności za umyślne pomocnictwo przy*

dokonywaniu czynu zabronionego oszustwa popełnionego na szkodę D.W., co w konsekwencji powinno prowadzić do uznania go winnym przestępstwa z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i wydania wyroku skazującego". Tym samym nie dopatrując się konieczności przeprowadzenia dodatkowych czynności procesowych w sposób jednoznaczny wyraził swoje przekonanie co do zasadności skazania oskarżonego. Trafnym jest więc wniosek, iż w układzie procesowym jaki wystąpił w przedmiotowej sprawie, Sąd Okręgowy w Poznaniu nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż kasatoryjne, bowiem na przeszkodzie temu stał zakaz wynikający z art. 454 § 1 k.p.k.

Jednocześnie jak trafnie dostrzegł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, sytuacja procesowa oskarżonego w dalszym ciągu nie jest przesądzona, a rozstrzygnięcie sądu *ad quem* w żadnej mierze nie ogranicza samodzielności jurysdykcyjnej sądu *meriti*. Wprawdzie przy ponownym rozpoznaniu sprawy będzie on zobowiązany uwzględnić okoliczności wskazywane przez sąd odwoławczy, niemniej jednak w żadnej mierze nie będzie związany poczynioną przez tenże sąd oceną dowodów. Co oczywiste, sąd *a quo* weźmie pod uwagę także argumentację przedstawioną przez obrońcę oskarżonego w niniejszej skardze.

Reasumując, Sąd Okręgowy w Poznaniu nie dopuścił się obrazy art. 437 § 2 k.p.k., gdyż w układzie procesowym jaki wystąpił w przedmiotowej sprawie nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż kasatoryjne z uwagi na zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k., na który to przepis wprost powołał się w uzasadnieniu wyroku, dając jednocześnie wyraz swemu przeświadczeniu co do zasadności skazania oskarżonego w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy. Z tych względów, wobec niestwierdzenia okoliczności, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy Sąd Najwyższy oddalił skargę obrońcy oskarżonego.

Odnosząc się natomiast do wniosku o zasądzenie od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego kosztów zastępstwa adwokackiego stwierdzić należy, że nie zasługiwał on na uwzględnienie z uwagi na swoją przedwczesność. Jak słusznie podkreśla się w judykaturze, postępowanie skargowe nie jest postępowaniem kończącym postępowanie karne, skoro przesądza ono jedynie na jakim etapie to postępowanie karne będzie się dalej toczyło. Z tego powodu w

orzeczeniu w przedmiocie skargi Sąd Najwyższy nie powinien orzekać co do kosztów zastępstwa procesowego (pełnomocnika z wyboru). Koszty te powinny być rozliczone w orzeczeniu kończącym postępowanie karne, zgodnie z przepisem art. 626 § 1 k.p.k. (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 2 grudnia 2025 r., V KS 46/25 i przywołane tam orzecznictwo oraz poglądy doktryny).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia, o kosztach sądowych postępowania skargowego rozstrzygając na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. oraz art. 539f k.p.k. w zw. z art. 527 § 4 *a contrario* k.p.k.

[WB]

[a.ł]